

**"Kincsünk a környezetünk" – VIII. Föld- és környezettudományi terepi szaktábor a Zemplénben (2013. október 27-31.)
a Nemzeti Tehetség Program támogatásával**

A Sapientia Hungariae Alapítvány alapító okirat szerinti célja a határon túli magyarság felsőoktatásának fejlesztése, és az ehhez kapcsolódó tudományos, kutatási-fejlesztési tevékenység támogatása. Évente 2-3 szakmai tanulmányutat szervezünk a Kárpát-medencében, közel 10 éve, 2004 óta. A földrajz, geológia, környezettan témához kapcsolódóan szakmai együttműködéseket, műhelymunkákat, tehetséggondozó műhelyeket szervezünk, általában erdélyi helyszíneken.

„Kincsünk a környezetünk” programunk keretében a Kárpát-medence egy-egy földrajzi régióját keresik fel a határon túli és az anyaországi szakemberek és diákok. E projektet nemzetközi szintre emeltük azzal, hogy több ország egyetemi hallgatóit és oktatóit hívjuk meg, akik lehetőséget kapnak arra, hogy ismerkedjenek a Kárpát-medence geológiájával. Idén VIII. alkalommal szerveztük meg ezt a programot, ami a Kincsünk a környezetünk VII. – Föld- és környezettudományi terepi tehetséggondozó szaktábor a Dél-Bánságban (2013. szeptember 1-7. között) szoros folytatása volt. A VII. szaktábor programja a Dél-Bánságban, Romániában és a Timok vidékén, Szerbiai helyszíneken valósult meg. Mindkét tábor programjának összeállításakor a fő cél a napjainkban is formálódó, gyorsan fejlődő, egyre inkább összefonódó föld- és környezettudományi szemlélet bemutatása, átadása volt. Napjaink társadalma számára a nyersanyag- és energiaforrások elérése állandó, kiemelt feladat, ugyanakkor a bányászat környezeti hatásai is folyamatosan a társadalom fókuszában állnak.

A terepgyakorlat célterületei földtani felépítésüket tekintve változatosak, így ideális oktatási területnek bizonyultak. Emellett, a terepgyakorlat kiemelt szempontja volt a földtani objektumokhoz kapcsolódó gazdasági és antropogén elemek (érckutatás, bányaművelés és kapcsolódó környezeti problémák) tanulmányozása, a kiválasztott terület e tekintetben is megfelelő választásnak bizonyult.

A Kincsünk a környezetünk VIII. – Föld- és környezettudományi terepi szaktábor a Zemplénben című programunk célja elsősorban az volt, hogy segítse a szakemberképzést, olyan gyakorlati ismeretek elsajátítását tegye lehetővé, amire intézményi kereteken belül kevés lehetőség adódik. A Kárpát-medencében elfoglalt földrajzi és földtani környezetünkől adódóan stratégiai fontosságú szerepe van a környezetvédelem és nyersanyagellátás (érc és energia) területén a szomszédos államokban tevékenykedő szak-emberekkel, szervezetekkel és intézményekkel folytatott szakmai együttműködéseknek. A tábor célja, az Európai Unió irányelveit követve, Földünk felszínét kialakító - földtani, geokémiai, hidrológiai, biológiai - folyamatok megértése, a laikus és politikai szempontokon túl. A Tokaji hegységnek mint terepgyakorlati helyszínnek, e munkában fontos szerepe van, hiszen jó példája a természetvédelem, erdőgazdálkodás és bányászat egymás mellett élésének, a történelmi bányahelyek természetes rekultivációjának.

A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem (BBTE) és a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) geológia és környezettan/környezettudomány szakos hallgatóinak képzése számos gyakorlati ismeret, és ezen belül csak a terepen elsajátítható kompetenciák megszerzését igényli. Erre, a Kárpát-medencei egyetemek földtani, környezettudományi és környezetmérnöki képzéseiben, a tantervi program részeként, sajnos csak korlátozott mértékben van lehetőség.

Programunk ennek a tudásanyagnak a megszerzését segíti kiváló szakmai vezetéssel, valamint az esetleges közös kutatásokat, együttműködések megalapozó szakmai kapcsolatszerzések feltételeinek megteremtésével. A program egy olyan hosszú múltra visszatekintő, határokon átnyúló szakmai együttműködés (hazai és erdélyi civil szervezetek, egyetemek és egyetemista csoportok, szakemberek és diákok közös terepmunkája és kutatási projektje), ami évről-évre gazdagodik. Célja volt magyarországi és erdélyi szakemberek együttműködése révén anyaországi és erdélyi földtudományi és környezettudományi képzésben részt vevő tehetséges egyetemi hallgatók számára közös környezettudományi szemléletű tehetséggondozó terepi szakmai együttműködés szervezése a Tokaji hegységben, a szlovák-magyar határvidéken.

A programban magyarországi és erdélyi szakemberek egyaránt részt vettek, összesen 7 fő, valamint magyarországi és erdélyi földtudományi és környezettudományi képzésben részt vevő egyetemi hallgatók a Babeş-Bolyai Tudományegyetemről és az Eötvös Loránd Tudományegyetemről. A táborban 69 diák, összesen 76 fő vett részt. A táborot különböző intézményekkel szoros együttműködésben valósítottuk meg. Az együttműködésben részt vett intézmények: a kolozsvári székhelyű Koch Antal Földtani Társaság a miskolci székhelyű Koch Sándor Alapítvány, az Enviro Scientia Egyesület.

A program fő témája, a Tokaji hegység volt. A hegység földtani felépítésében meghatározóak a fiatal belső-kárpáti vulkanizmus által kialakított képződmények. A tábor feladata a célterületen tapasztalható jelenségekből kiindulva gyakorlati (ásvány-, kőzet- és geológiai szerkezet-felismerés), gazdasági (érckutatás-aranybányászat, perlitbányászat, geoturizmus) és környezetmérnöki (földtani veszélyforrások, bányászati objektumok, meddőhányók és

zagyarázó) szaktudás felépítése. A gyakorlaton – a szakmai képzésen túl – kiemelten fontos szerepet tulajdonítottunk annak, hogy az egyes országok egyetemi hallgatói megismerjék egymást, egymás kultúráját, egyetemét, képzéseit. A szakmai tevékenység mellett értékes kulturális objektumok és tudománytörténeti értékek meglátogatására is sor került (pl. középkori aranybányászati emlékek, Telkibánya; Károli Biblia nyomtatási helyszíne, Vizsoly). A terepgyakorlatba a régió ipari kutatásaiban résztvevő geológusok és cégek (pl. Perlit92 Kft.) is bekapcsolódtak (eljárások, környezeti problémák ismertetése).

A tábor programja Budapesten kezdődött, ahol a csoport nagy része szakmai bevezető előadásokat hallgatott 2013. október 27-én, vasárnap az egyetemen a régió földrajzáról, geológiájáról, a terepgyakorlattal kapcsolatos tudnivalókról. A második-ötödik napokat a Zempléni régióban töltötték. A program és szállás központja Pálházán volt, egy téliesített erdei iskola célú épületben. 2013. október 28-án a pásztói múzeumban a diákok tanári vezetéssel megtekintették az „Évmilliók üzenete Nógrádban” című kiállítást, majd a Mátra-hegységben, a Nagy Lipót-hegyen ásványgyűjtést és vizsgálatokat végeztek, a diákok előadást hallgattak a környezeti kockázatokról. Ezután Gyöngyösoroszi-Károlytárón és Új-Károly-tárón szintén ásványvizsgálattal és a helyi környezeti terhelések megismerésével töltötték az időt. A későbbiekben a Miskolci Egyetemen előadást hallgattak a bányászati képzés történetéről és megtekintették az egyetem ásvány- és kőzetgyűjteményét, este Pálházán hallgattak előadást a térségről. A második napon – út közbeni

megállásokkal – megismerték a Mátra vulkanizmusának és ércesedésének egyes elemeit is. Jártak Végardón, a Somlyód-hegyen, Sárospatakon, Károlyfalván, Erdőhorvátiban, Erdőbényén, a Mulató-hegyen és az Aranyos völgyben. A következő nap programja Pálházán bányalátogatással kezdődött, majd Telkibányán, a Fehér-hegyen folytatódott, a bánya és a múzeum megtekintésével, fehér-hegyi „hegykristály” gyűjtésével. A következő megálló Vizsoly volt, ahol a templom

építőköveinek környezeti, ásványtani elemzésén túl, a múzeumot és a Károli Biblia születését ismerhették meg a hallgatók. A szerdai nap programja Tállyán fejeződött be. Az utolsó (ötödik) napon reggel a csoportok bemutatták előadásukat, tapasztalatot cseréltek, Sátorajáújhelyen meglátogatták a Petőfi Irodalmi Múzeumot, majd a kolozsvári csoport hazautazott.

A program része volt annak a sorozatnak, amellyel évek óta fenn tudjuk tartani a szakterületen tanuló anyaországi és határon túli szakos diákok érdeklődését. E diákoknak lehetőségük van több egymás utáni táborban is részt venni, így táborról-táborra fejlődnek. Ennek során megvalósul az is, hogy a tapasztaltabb, már több szakmai táborban is részt vett diákok tudják segíteni a kezdőket, ami saját fejlődésükre is pozitívan hat vissza, ugyanakkor mintát, ösztönzést jelent az újoncok számára.

Budapest, 2013. november